

Nota: Het vooronderzoek aan de Lierseweg te Herentals

**Ward Decramer
Annelies De Raymaeker**

**Tienen, 2018
Studiebureau Archeologie bvba**

Hoofdstuk 4 Programma van maatregelen

4.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2018E45 (proefsleuvenonderzoek)
Aanleiding:	De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande aanvraag voor een verkavelingsvergunning met een totale kadastraal oppervlakte van 16.317 m². Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m² of meer bedraagt (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk). Deze nota betreft de uitvoering van het geadviseerde vooronderzoek <u>zonder</u> en <u>met</u> ingreep in de bodem, zoals werd geadviseerd in het programma van maatregelen (ID 4984).
Erkend archeoloog:	Annelies De Raymaeker OE/ERK/Archeoloog/2016/00148 Studiebureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Herentals, Lierseweg (fig. 1.1 en 1.2) Bounding box: punt 1: x= 181642, y= 207072 punt 2: x= 181814, y= 207311 Afd. 2, Sectie D, percelen 618B, 617P, 617M, 434Z2, 434W2, 434K, 434L, 435A2
Relevante termen³⁰:	Proefsleuvenonderzoek, plaggendek, metaaltijden, volle middeleeuwen, late middeleeuwen
Bebouwde zones:	Geen.

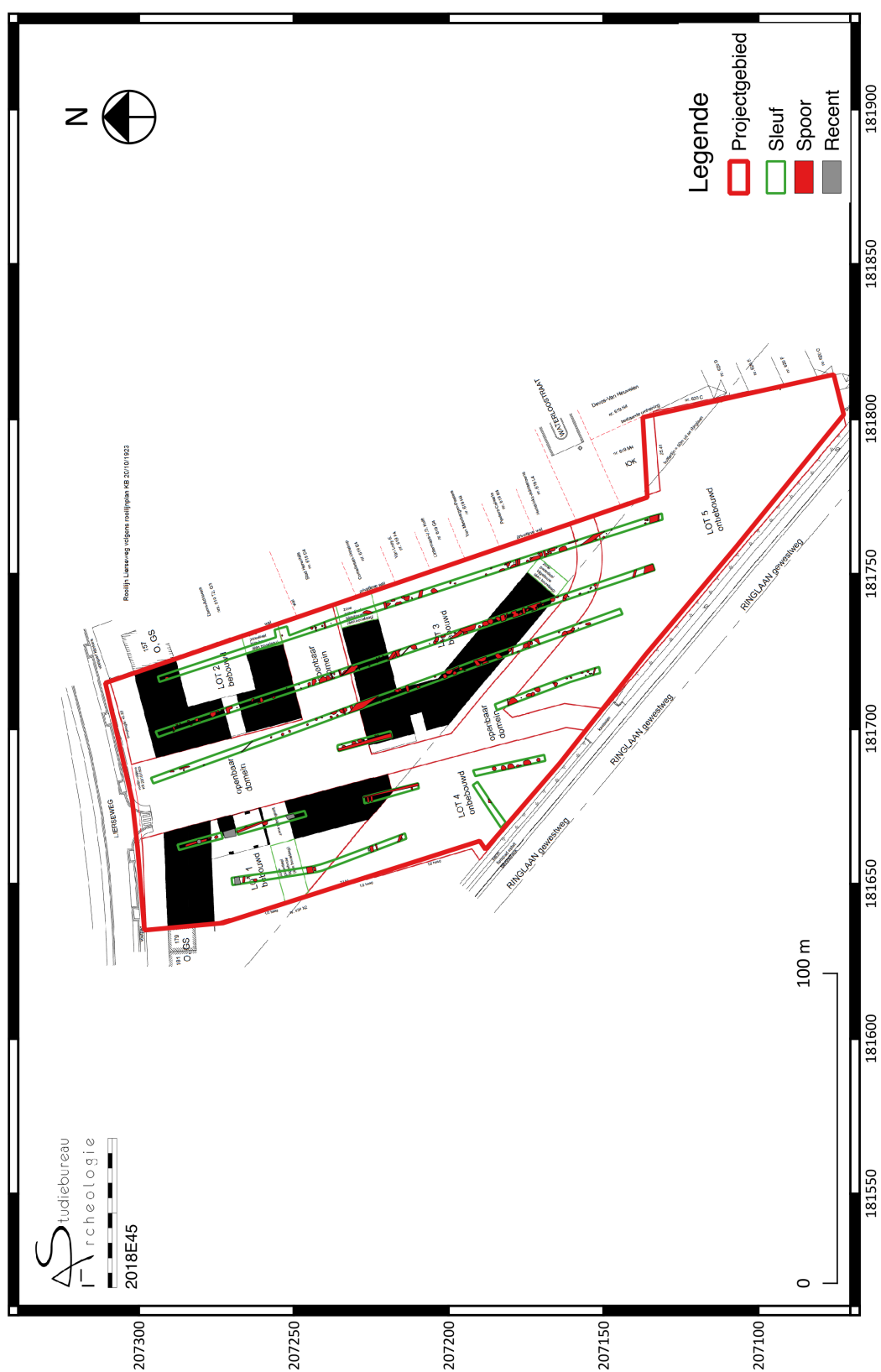
³⁰ Thesaurus: <https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

4.2 Gemotiveerd advies

Binnen het onderzoeksgebied werd op 23 en 24 mei 2018 door Studiebureau Archeologie bvba een proefsleuvenonderzoek (projectcode: 2018E45) uitgevoerd. In totaal werden acht sleuven aangelegd die verspreid over het hele terrein sporen (paalkuilen en kuilen, greppels en grachten, ...) bevatten uit verschillende (nederzettings)fasen. Verspreid over het volledige areaal van het projectgebied komen archeologische waarden voor in de ondergrond. Het aangetroffen sporenbestand, bestaande uit 266 bodemsporen, wordt geassocieerd met drie archeologische fasen. Een eerste fase bestaat uit bebouwing in de metaaltijden. Enkele duidelijke paalkuilen doen vermoeden dat er zich binnen de contouren van het projectgebied één of meerdere structuren bevinden. Een volgende fase bestaat uit het verlaten van de nederzetting en het stilaan bebossen van het terrein. Op een bepaald moment, momenteel ondateerbaar, worden deze bomen gerooid. Gevolg hiervan zijn de donkerbruin – zwarte sporen verspreid over het terrein. Uit een gecoupeerd spoor in profiel 7 en kuil S172 die doorsneden wordt door greppel S173 kan mogelijk gesteld worden dat deze fase voorafgaand de derde fase is, een nederzettingsfase die gedateerd wordt in de volle – late middeleeuwen.

De bewaringstoestand van de bodem wordt als goed omschreven. Voor de eerste pedogenetische zone wordt PR7 in SL8 beschreven als referentieprofiel. De bovenste horizont bestaat uit een AO van slechts 5 cm, wat verwijst naar een organische bovengrond onder bos. De horizont bestaat uit een zwart tot donkerbruin gekleurd zacht en los zand met veel organische (planten)resten. Daaronder bevindt zich tussen de -5 en -38 cm een eerste ploeglaag (Ap1) uit een donker grijszwart leemzand, met een graduele ondergrens naar een tweede ploeglaag (Ap2) tussen de -38 en -70 cm. Op een diepte van -70 cm is vervolgens een zwart gevlekte, enigszins komvormige 'ontbossingskuil' zichtbaar, die omschreven is als "horizont 4". Hieronder bevindt zich dan de geelbruin tot oranje gevlekte C-horizont in een vochtig leemzand. De watertafel werd niet aangeboord en het archeologisch niveau bevindt zich onder de ploeglagen, gemiddeld op een diepte tussen 50 en 70 cm onder het huidige maaiveld.

Op basis van het bureauonderzoek en het uitgevoerde proefsleuvenonderzoek kan worden vastgesteld dat de zone van het projectgebied beschikt over een hoog archeologisch potentieel. Wanneer een projectie gemaakt wordt van de aangetroffen sporen op de geplande verkaveling (fig. 4.1) valt op dat de sporen zeer verspreid voorkomen over het volledige areaal van het projectgebied en dus ook ter hoogte van de geplande wegenis, woon- en tuinzones.

De archeologische verwachting van het terrein is dermate hoog dat een verder archeologisch onderzoek noodzakelijk is. Behoud *in situ* van de verschillende archeologische elementen behoort niet tot de mogelijkheden. Binnen de contouren van het projectgebied wordt verder onderzoek aanbevolen in de vorm van een vlakdekkende opgraving. Enkel de noordwestelijke hoek van het terrein, waar de eerdere bebouwing aanwezig was, en de Kanaalstraat zelf worden uitgesloten uit het verder archeologisch onderzoek. In deze zones kon worden aangetoond dat het archeologisch vlak door eerdere werkzaamheden op het terrein verstoord werd (fig. 4.2: groen). Binnen de zone waarvoor verder onderzoek wordt geadviseerd, wordt een onderscheid gemaakt tussen de zone waar direct kan worden overgegaan tot opgraven en de zone waarbinnen op dit moment nog bomen bewaard dienen te blijven.

De eerste zone (fig. 4.2: paars) is de grootste: in totaal wordt hier een oppervlakte van 9.796 m² geselecteerd voor verder onderzoek. De tweede zone (fig. 4.2: lichtblauw) heeft een totale oppervlakte van 3.704 m². Binnen deze zone dient de begroeiing en bebossing zoals ze nu is te worden bewaard. Het vlakdekkend onderzoek kan op dit moment binnen deze zone dan ook niet worden uitgevoerd. De mogelijkheid bestaat echter dat in een latere fase ook deze zone zal worden verstoord. Hierdoor wordt niet gesproken van een behoud *in situ*, maar van een archeologisch onderzoek in een tweede fase (planning ongekend). Tijdens het veldwerk dient steeds aandacht te worden besteed aan de te behouden bomen. Er worden maatregelen genomen zodat deze bomen geen schade kunnen lijden. Indien op een later moment toch toestemming wordt bekomen om de bomen te rooien dient dit voorzichtig te gebeuren. De bomen mogen in dat geval enkel bovengronds gerooid worden. De wortels mogen niet uitgefreesd worden en dienen blijven te zitten tot na het afronden van het archeologisch onderzoek.

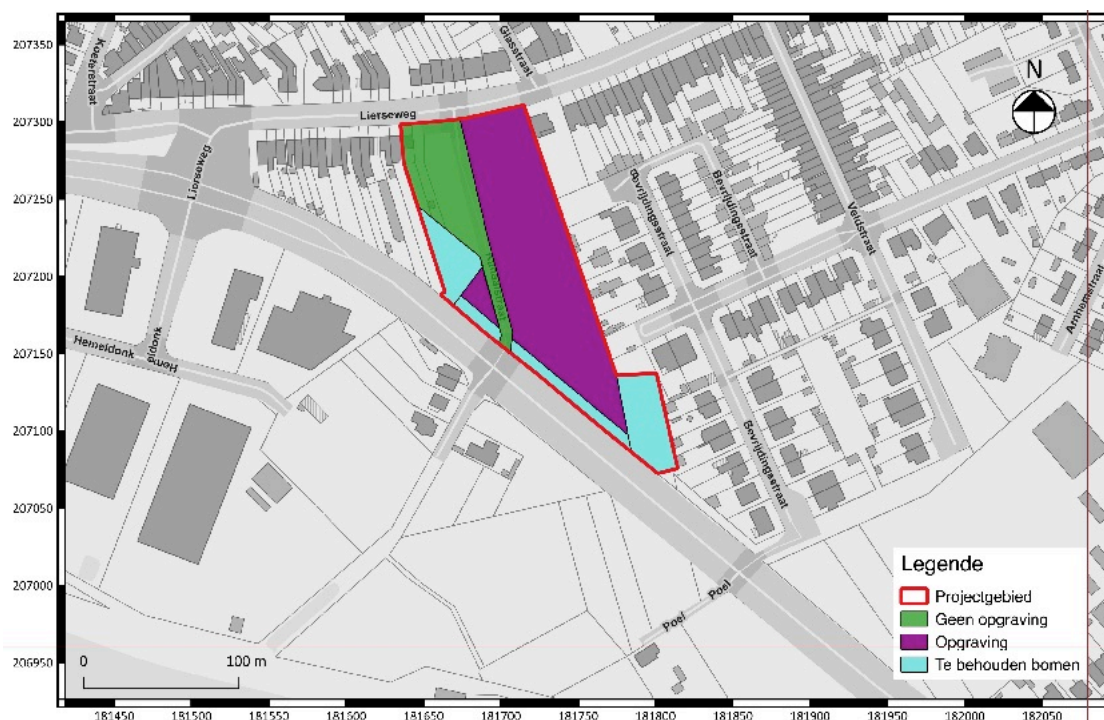

Fig. 4.2: Synthesepan met aanduiding van de zone geselecteerd voor verder onderzoek.

4.3 Programma van maatregelen voor een opgraving

4.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

De vraagstelling van het onderzoek zal gericht zijn op de nederzettingssporen uit de verschillende occupatiefasen van de locatie, waaronder de metaaltijden en de volle tot late middeleeuwen. Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

Landschap

- Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw? In hoeverre is de bodemopbouw intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en wat vertelt dit over de intactheid van de sporen?
- Op welke manier is de nederzetting en het omliggende cultuurlandschap ingericht (verkavelingsgreppels, afsluitingen e.d.)? Is er een directe relatie met het landschap?
- Wat kan er gezegd worden over de inrichting en vegetatie in de nabije en ruimere omgeving van de vindplaats en de verbouwde gewassen? Is er een verschil merkbaar tussen de verschillende fasen?
- Kan de theorie opgesteld na het proefsleuvenonderzoek (bebossing en daarna ontbossing van het terrein) worden bevestigd? In welke periode kan dit worden gedateerd? In welke context dienen deze handelingen te worden gezien?
- Kan er op basis van de resultaten van de opgraving iets gezegd worden over de werkwijze tijdens deze handelingen? Kon het gebruik van bepaalde werktuigen archeologisch worden vastgesteld?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap met betrekking tot de onderzochte periodes? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit dezelfde periodes of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?
- Wat zegt de landschappelijke ligging (reliëf, bodemtype, geologische eenheid en afstand tot water) van de archeologische resten over het vroegere landgebruik, gezien in een synchroon en diachroon perspectief?
- Wat is de landschappelijke ontwikkeling van het plangebied en welke paleolandschappelijke processen zijn van invloed geweest op de menselijke activiteiten voor, tijdens en na de verschillende vastgestelde fasen van gebruik?
- Kan het landschap tijdens de verschillende fasen worden gereconstrueerd? Zijn er grote verschillen in bijvoorbeeld vegetatie waarneembaar?

Nederzetting

- Wat is de aard, omvang, datering, ruimtelijke samenhang en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Wat is de omvang en de ruimtelijke structuur van de aangetroffen nederzetting(en)? Gaat het om één of meerdere erven en is er sprake van een fasering? Welke elementen omvatten de erven en hoe zijn ze gestructureerd (eventueel in verschillende fasen)?

- In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
- Tot welke type site behoren de structuren? (artisanaal, bewoning, begraving, ...)
- Strekt de site zich nog uit naar de aanpalende percelen die niet tot de huidige ontwikkeling behoren?

Materiële cultuur

- Zijn er aanwijzingen voor specifieke activiteiten op deze locatie? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaanseconomie van de nederzetting?
- Welke typologische ontwikkeling maakte het aardewerk door in de aangetroffen fasen? In hoeverre zijn (chrono)typologieën met betrekking tot aardewerk en andere materiaalcategorieën uit aangrenzende regio's toepasbaar? Welke overeenkomsten en welke verschillen zijn aanwijsbaar?
- Was er sprake van herkenbare culturele invloeden en uitwisseling van producten vanuit andere gebieden? En zo ja: van waar en welke invloeden? Zijn er ook aanwijzingen voor de oorzaak van deze culturele invloeden (handel, sociaal, politiek, ...)?
- Is dit door middel van gericht specialistisch onderzoek, bijvoorbeeld onderzoek naar aardewerkbaksels, aan te tonen?
- Welke onderzoeken zijn in de toekomst nog mogelijk en wenselijk, op basis van de uitgevoerde assessment van het vondstmateriaal?
- Welke conserveringsmaatregelen moeten genomen worden om een goede bewaring en toekomstig onderzoek te garanderen?

Het archeologisch onderzoek kan enkel als volledig beschouwd worden als er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Bovendien dient er voldoende informatie gegenereerd worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een degelijke bewaring te garanderen.

4.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken

Omdat het terrein niet in één fase zal worden ontwikkeld, worden twee fasen van verder archeologisch onderzoek geadviseerd. In eerste instantie zal een grote zone in het noordoosten worden onderzocht. Deze zone heeft een oppervlakte van ca. 9.796 m². Fase twee heeft een oppervlakte van ca. 3.704 m².

Voor deze zones wordt een vlakdekkend onderzoek geadviseerd, volledig uitgevoerd conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk 2.0. Het archeologisch vlak kan gesitueerd worden op een diepte tussen 50 en 70 cm onder het maaiveld (zie 3.2.1.1).

Het staat de erkende archeoloog vrij om te bepalen of de opgraving zal gebeuren in één of meerdere opgravingsputten. De omvang van iedere put/ieder vlak is dusdanig dat er een goed ruimtelijk inzicht is en dat alle plannen naadloos aansluiten tot één overzichtelijk plan van het hele terrein. De omvang laat ook toe om een overzicht van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren te bekomen, zonder deze te lang aan degradatie bloot te stellen. Wanneer structuren gedeeltelijk buiten het vlak van de aangelegde werkput liggen, dient de werkput uitgebreid te worden om de structuren in één geheel te kunnen onderzoeken. Omdat het terrein dermate groot is, zal het gebruik van verschillende werkputten noodzakelijk blijken. Bij de opmaak van het puttenplan dient dan ook rekening te worden gehouden met de plattegrond die tijdens het vooronderzoek werd aangetroffen. Een voorstel voor een werkputtenplan voor fase één wordt gedaan in fig. 4.3.

De archeologische opgraving wordt enkel uitgevoerd in omstandigheden die toelaten om de handelingen uit de Code van Goede Praktijk uit te voeren op de wijze zoals ze daarin beschreven zijn en die bovendien geen schade veroorzaken aan archeologische sporen of vondsten. Er worden maatregelen genomen om overlast door regen- en of grondwater tegen te gaan. Voorafgaand aan het onderzoek wordt het peil van de grondwatertafel bepaald. Waterputten en andere diepe sporen worden met bemaling opgegraven indien de onderkant van de sporen zich meer dan 30 cm onder de huidige grondwatertafel bevindt. Om hierover uitsluitsel te krijgen wordt de diepte door middel van een grondboor bepaald. Bij de plaatsing van bemaling wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van het bodemarchief en de op te graven zones.

De veldwerkleider bepaalt vooraf of constructies of vegetatie moeten verwijderd worden om het onderzoek te kunnen uitvoeren. Hij bepaalt de randvoorwaarden waaraan deze handelingen moeten voldoen om geen schade toe te brengen aan eventuele archeologische sporen en vondsten en begeleidt indien nodig deze handelingen.

4.3.3 Contextgebonden bepalingen

Tijdens het vooronderzoek werden geen contexten aangetroffen die een specifieke opgravingsmethode vereisen. Omdat tijdens het proefsleuvenonderzoek slechts een deel van het projectgebied werd onderzocht, bestaat de mogelijkheid dat deze wel aanwezig zijn maar niet aangesneden werden.

Indien er grachten worden aangetroffen dienen voldoende profielen te worden gemaakt. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek. Ondiepe grachten worden volledig uitgegraven waarbij eventuele vondsten worden geregistreerd. Bij omvangrijke grachten wordt de vulling onder toezicht van de veldwerkleider machinaal verwijderd. Na het verwijderen van de vulling dient speciale aandacht te worden besteed aan het herkennen en registreren van houten en andere structurele elementen die deel uitmaken van zowel de bouw als de werking van de gracht. Voorts wordt de nodige aandacht besteed aan restanten van bruggen en bouwwerken die aan de gracht grenzen. Op zulke plaatsen worden bijkomende monsters genomen voor natuurwetenschappelijk onderzoek.

Bij het aantreffen van waterputten, beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk en dateringsonderzoek. Bij het couperen van waterputten wordt er zorg gedragen dat de volledige waterput met insteekkuil wordt gecoupeerd, rekening houdend met de veiligheid van het personeel.

Bij alle grote coupes wordt naast het spoor zelf ook de opgravingskuil (de gemaakte kuil tijdens het onderzoek) ingemeten. Deze informatie wordt bezorgd aan de initiatiefnemer. Op deze manier worden eventuele stabiliteitsproblemen vermeden tijdens of na de bouwwerkzaamheden.

Tijdens de opgraving wordt bijzondere aandacht besteed aan het paleolandschap. Hiervoor wordt een volledig dwarsprofiel op het terrein geregistreerd (oostelijke grens van het projectgebied). Op minstens twee plaatsen worden stalen genomen voor natuurwetenschappelijke methodes. Binnen de voorgestelde opgraving wordt voornamelijk gedacht aan stalen voor een OSL-datering en pollenonderzoek. Deze stalen worden genomen onder leiding van de assistent-aardkundige. Omdat er geen complexe bodemopbouw wordt verwacht, volstaat het te voorzien in een assistent-aardkundige. Na afloop van de opgraving wordt samen met de onderzoekers (van dergelijke stalen) bekeken welke stalen mogelijk het beste resultaat gaan opleveren.

4.3.4 Criteria en niet uitvoeren onderzoekshandelingen

Het archeologisch onderzoek kan enkel als volledig beschouwd worden als er geen archeologische waarden meer aanwezig zijn binnen het projectgebied. Enkel resten binnen een zone die in aanmerking komt voor behoud *in situ* kunnen bewaard blijven. Bovendien dient er voldoende informatie gegenereerd worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een degelijke bewaring te garanderen.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt beschreven en verantwoord in de rapportering. Daarnaast moet zeker rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Bij onveilige situaties (grondwater/instabiele putwanden/...) heeft de **veiligheid steeds prioriteit op de archeologie**. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de stabiliteit van de omliggende gebouwen,

zeker bij het gebruik van bronbemaling. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

4.3.5 Kostenraming van de opgraving

Vooraleer een raming kan gegeven worden met betrekking tot het veldwerk, dient erop gewezen te worden dat deze gebaseerd is op de resultaten van het vooronderzoek. Een grotere of kleinere densiteit van de sporen en de aanwezigheid van speciale sporen (waterputten, graven, potstalwoningen, ...) heeft een invloed de accuraatheid van deze raming. Er werd gepoogd een ruime schatting te geven waarbij alle getallen in vermoedelijke hoeveelheden worden gegeven.

Voor de volledige selectie wordt uitgegaan van 55 dagen veldwerk met een leidinggevend archeoloog, een archeoloog-assistent en 2 veldtechnici. Binnen dit veldwerk wordt ook het zeven van de zeefstalen en het reinigen van de vondsten gerekend. Momenteel zijn geen contexten gekend waarbij externe specialisten dienen te worden geraadpleegd. Mogelijk kan toch een bodemkundige of een fysisch antropoloog noodzakelijk blijken.

Omdat het veldwerk wordt opgesplitst in twee fasen, wordt ook de kostenraming opgesplitst.

Voor Fase 1 wordt voorzien in een totale geschatte kostprijs van **€181.736**.

Voor Fase 2 wordt voorzien in een totale geschatte kostprijs van **€77.122**.

Fase 1: Vlakdekkend onderzoek (ca. 9.796 m²)

Type	Aantal		Type	Aantal
Veldwerk				
Leidinggevend archeoloog	40 wd VH			
Archeoloog - assistent	40 wd VH			
2 Veldtechnici	80 wd VH			
Consult specialisten	2 wd VH		14C - datering houtschool	14 VH
Inzet graafmachine	20 wd VH		Antracologisch onderzoek	2 VH
Transport graafmachine	1		Dendrochronologie	4 VH
Topografie	86u VH		Archeobotanie	7 VH
Werfinrichting	1		Analyse pollen	5 VH
			14C - datering bot	3 VH
Assessment	3 wd vh		Archeozoölogie	4 VH
Verwerking	1		OSL	2 VH
Rapportage	1			
Natuurwetenschappelijke onderzoeken				
Waardering houtschoolstalen	20 VH		Conservatie aardewerk	3 VH
Waardering hout	8 VH		Conservatie metaal	3 VH
Waardering macroresten	14 VH		Conservatie hout	1 VH
Waardering pollen	10 VH			
Waardering botmateriaal	4 VH			
Waardering metaal	4 VH			

Type	Subtotaal	Totaal
Veldwerk	€ 98.896	
Assessment	€ 1.500	
Verwerking	€ 15.000	
Rapportage	€ 16.800	
Natuurwetenschappen	€ 48000	
Conservatie	€ 1.540	
Totaal		€ 181.736

Fase 2: Vlakdekkend onderzoek (ca. 3.704 m²)

Nota: Het vooronderzoek aan de Lierseweg te Herentals

Type	Aantal		Type	Aantal
Veldwerk				
Leidinggevend archeoloog	15 wd VH			
Archeoloog - assistent	15 wd VH			
2 Veldtechnici	30 wd VH			
Consult specialisten	1 wd VH		14C - datering houtschool	6 VH
Inzet graafmachine	10 wd VH		Antracologisch onderzoek	1 VH
Transport graafmachine	1		Dendrochronologie	2 VH
Topografie	32u VH		Archeobotanie	3 VH
Werfinrichting	1		Analyse pollen	2 VH
			14C - datering bot	2 VH
Assessment	2 wd vh		Archeozoölogie	2 VH
Verwerking	1			
Rapportage	1			
Natuurwetenschappelijke onderzoeken				
Waardering houtschoolstalen	10 VH		Conservatie aardewerk	1 VH
Waardering hout	4 VH		Conservatie metaal	1 VH
Waardering macroresten	6 VH		Conservatie hout	1 VH
Waardering pollen	4 VH			
Waardering botmateriaal	2 VH			
Waardering metaal	2 VH			

Type	Subtotaal	Totaal
Veldwerk	€ 42.812	
Assessment	€ 950	
Verwerking	€ 6.000	
Rapportage	€ 7.200	
Natuurwetenschappen	€ 19.460	
Conservatie	€ 700	
Totaal		€ 77.122

4.3.6 Noodzakelijke competenties van het opgravingsteam

De aangetroffen site dient te worden opgegraven door een team bestaande uit ervaren veldarcheologen. De leidinggevend archeoloog dient over minstens 240 werkdagen opgravingservaring met minstens 160 werkdagen op landelijke sites op de zand- en plaggenbodems. Hij/zij heeft aantoonbare ervaring op sites uit de metaaltijden en volle – late middeleeuwen, zeker op nederzettingcontexten. Hetzelfde geldt voor de archeoloog-assistent, hij/zij dient minstens 120 werkdagen opgravingservaring te hebben met minstens 80 werkdagen op landelijke sites. Indien tijdens het veldwerk duidelijk wordt dat binnen het opgravingsteam niet de nodige specialisatie aanwezig is, wordt de hulp van externe specialisten ingeroepen (cfr. consult specialisten in kostenraming). Tijdens het veldwerk wordt voorzien in de aanwezigheid van een assistent-aardkundige met ervaring in het nemen van stalen voor micromorfologie en OSL-datering. Voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen met betrekking tot het landschap, de bebossing en ontbossing van het terrein wordt steeds de (assistent)-aardkundige ingeschakeld. Indien nodig wordt bijkomende expertise gevraagd bij externe specialisten.

Er worden geen extra competenties gevraagd bij de veldtechnici.

Bij de uitwerken van de resultaten van de opgraving en de rapportage hiervan wordt indien nodig ook de hulp ingeroepen van externe specialisten.

4.3.7 Risicofactoren bij het uitvoeren van het onderzoek

Archeologie is *in se* een risicovol beroep. Alle mogelijke maatregelen dienen te worden genomen om op een veilige en gezonde manier te kunnen werken.

4.3.8 Conservatie en langdurige bewaring van het archeologisch ensemble

Archeologische conservatie kent verschillende vormen die in alle fases van het archeologisch onderzoek dienen aanwezig te zijn om het onderzoekspotentieel van de opgegraven objecten ten volle te benutten (CGP 24.1). Zo wordt ervoor gezorgd dat alle nodige voorzorgen genomen zijn om de bewaring van een archeologisch artefact te verzekeren van bij het opgraven tot een eventuele verdere conservatiebehandeling. De artefacten worden bewaard in een gecontroleerde en aangepaste omgeving om eventuele degradatieprocessen te vertragen of stoppen. Indien nodig wordt een conservatie in functie van het onderzoek (alle ingrepen die nodig zijn om zoveel mogelijk informatie uit een archeologisch artefact te halen) of een stabiliserende conservatie (de behandeling die nodig is om een artefact stabiel te kunnen bewaren en hanteren) uitgevoerd.

Op basis van het assessment – en in samenspraak met een conservator – wordt een beslissing genomen met betrekking tot welke ingrepen noodzakelijk en nuttig zijn. De conservator coördineert alle aspecten inzake conservatie tijdens het onderzoek. Hij bepaalt welke aspecten van de conservatie kunnen uitgevoerd worden door hem zelf en welke door andere medewerkers, en hoe dit dient te gebeuren.

Ook dient rekening worden gehouden met het vondstassemblage. Indien een groot assemblage van dezelfde artefacten wordt gevonden is het niet in alle gevallen noodzakelijk om alle artefacten te gaan conserveren. In dit geval zal dan een representatief aandeel verder onderzocht en geconserveerd worden.

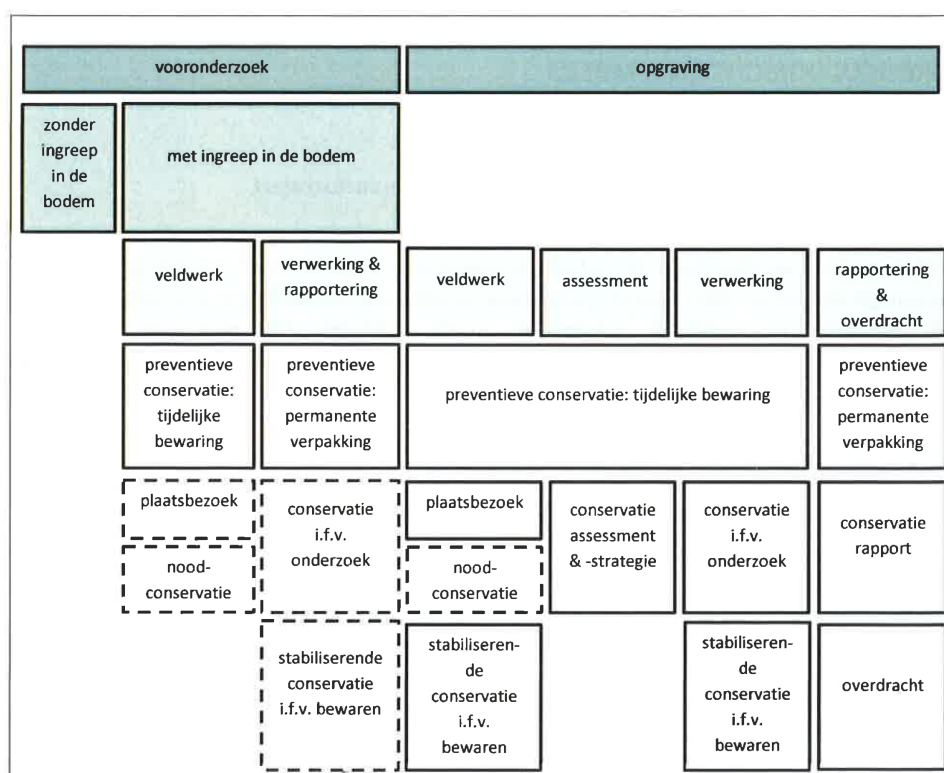

Fig. 4.4: Plaats van conservatie in het archeologisch onderzoek³¹.

4.3.9 Bewaren of deponeren van het archeologisch ensemble

Al tijdens het vooronderzoek werd duidelijk dat er zich binnen de grenzen van het onderzoeksgebied een archeologische vindplaats met hoog potentieel bevindt. Het is belangrijk dat het archeologisch ensemble ook na het onderzoek toegankelijk blijft voor wetenschappers uit verschillende disciplines. Er wordt daarom voorgesteld om gebruik te maken van het archeologisch depot van de provincie Antwerpen, hier wordt het archief volgens de regels van de kunst bewaard. Voorafgaand het archeologisch onderzoek dient aan het depot worden gevraagd hoe alles mag aangeleverd worden.

³¹ Code van Goede Praktijk: 190.